

לנבוכי התקופה

פרקי הסתכלות במהות היהדות

מ א ת

הגאון רבי **משה אביגדור עמיאל** זצ"ל

הרב הראשי למחוז יפו — ותל-אביב.

מחבר ספרי „דרכי-משה — דרך הקודש” ב' חלקים

„דרכי משה — דרכי הקנינים” ב' חלקים

„דרשות אל עמי” — ג' חלקים „הגיונות אל עמי” ב' חלקים

המדות לחקר ההלכה — ג' חלקים

ברוקלין נוא יארק

שנת תש"מ לפ"ק

ה ת ו כ ן

154-149	לו : חידוש העולם-חידוש היהדות
158-154	לז : נביאי האמת ונביאי השקר
162-158	לח : שביל הזהב להרמב"ם
165-162	לט : מדה כנגד מדה
170-166	מ : "אני מאמין"
173-170	מא : עבודת אלקים ועבודת האדם
177-173	מב : המעשה והמתחשבה ביהדות
182-177	מג : עבודה זרה ועשיית פסל ותמונה
185-182	מד : בית יעקב ובני ישראל
189-186	מה : האמונה והחקירה
192-189	מו : האחרות והשילוש
198-192	מז : הלימוד והמעשה
	מח : תרי"ג מצוות לישראל וז'
201-198	מצוות לבני נח
	מס : האהבה והשנאה בחור מצוות
206-202	שבתורה
210-206	ג : התורה והסבך
219-210	גא : כתבי הקודש
216-213	גב : נביאי האמת והצדק
220-216	גג : העבודה הזרה של תקופתנו
224-220	גד : בין ישראל לעמים
227-224	גה : בין ישראל לגרים
231-227	גו : אלקי ישראל
234-231	גז : עם סגולה
246-235	גח : האנושות והלאומיות
	גס : השארות הנפש ותחית המתים
255-247	בחיי האומה הישראלית כאומה
257-255	ס : ראשית ואחרית ביהדות

שער רביעי: דור ת הפוכות

263-261	סא : התקומות ביהדות
267-264	סב : תקופת מגדלונ
271-267	סג : התרגום האשכנזי לתנ"ך
274-271	סד : תיקונים בדת
277-275	סה : שיווי זכויות
281-277	סו : בין ישראל לעמו
	סז : הלאומיות החילונית מנקודת
285-281	השקפת היהדות התורנית
289-285	סח : ההתבוללות והלאומיות החילונית
	סט : ציונות מתוך חיבה וציונות מתוך
293-289	שנאה
297-293	ע : חיקוי והתבוללות
	עא : הציונות הרחנית והציונות
301-298	תמדינית
316-301	עב : סוף תקופתנו (סוף דבר)

ה-1	דברים אחדים-הרב י. ל. הכהן פישמן
4-1	סתיחה
	שער ראשון : אלקים וצלם אלקים שבאדם
6-5	סא : א"ל אחד-לא סחוח ולא יותר מזה
9-7	ב : היריעה וההכרח
11-9	ג : צלם אלקים
12-11	ד : ה"אני" באדם
16-13	ה : הכרת האלקות קודמת לכל התכרות
	ו-1 : "מקום יש לו להקב"ה ומסתרים שמו"
23-20	ח : נר אלקים נשמת אדם
28-24	ט : "אהיה אשר אהיה"
32-28	י : "מה הוא אף אתה"
	יא : אחרות הבריאה ואחרות הבורא
36-33	כסיבה ומסובב
40-37	יב : מה בין אחרות הבורא לאלילות
	יג : אבק האלילות של הפילוסופיה העתיקה
45-40	יד : הבורחים מאת ד'
49-46	טו : הזוגות והאחרות
52-49	טז : חיי האדם
57-52	יז : החושים והשכל
61-55	יח : הבחירה שבאדם
64-61	יט : יסוד התשובה
67-65	כ : יצה"ס ויצה"ר שבאדם
70-68	
	שער שני: מוסר היהדות
76-73	סא : היחיד והרבים
84-76	סב : צדק הכלל וצדק הפרט
86-84	סג : מסירת נפש של הכלל בעד הפרט
	סד : השפעת השקפתנו המוסרית על חיינו ההיסטוריים
88-86	כה : תיקון העולם ותיקון היחיד
89-88	כו : הגבורה והחולשה ההיסטורית שלנו
92-90	כז : "באחרית הימים"
94-92	כח : הצדק לפי מושג השתמנות
102-94	כט : פרשת העבדים שבתורה
106-102	ל : מצוה ומשפט
111-106	לא : "משפטים צדוקים"
123-112	לב : מה בין הצדק המוסרי שלנו לזה של הנצרות ?
125-123	לג : מה בין אהבה שלנו לאהבה של הנצרות
131-125	לד : מוסר הדת ומוסר התרבות
138-131	
	שער שלישי: השקפת עולמה של היהדות
149-141	סא : לה : היהדות והיוגות

דברים אחדים

מאת

הרב י. ל. הכהן פישמן

חכמינו שנו ב"משנת חסידים" (כך היחה נקראת מסכת אבות בפי הראשונים): "דע מה למעלה ממך, עין רואה ואוזן שומעת וכל מעשיך בספר נכתבים"; והיה רבי ישראל בעל-שם-טוב רגיל לומר ולבאר: "דע מה למעלה ממך", אם אדם מישראל רוצה לדעת מה למעלה משכלו ומהשגתו, אם שאלות וספקות מנקרות במוחו, מكرסמות את לבו ואיננו יכול למצוא להם פתרונים, הרי שלש דרכים לפניו: בתקופה הקדמונה, כשהנבואה היתה קיימת בישראל, היה שואל ב"אורים ותומים", והיחה העין רואה את האותיות הבולטות, שהיו מאירות מעל-פני חושן-המשפט, והיה מוצא בהן תשובות מספיקות לשאלותיו וספקותיו. בתקופה השניה, משמתו הנביאים האחרונים ובטלו אורים ותומים, התחילו משתמשים בבת-קול (ראה סוטה מ"ח, ב'; סנהדרין י"א, א'); אז היתה האוזן שומעת את הקול, קלא דנפיק מן שמיא, והיו הספקות מתבררים והשאלות מתחוררות. עכשו – היה הבעל-שם-טוב מסיים את דבריו מתוך אנחה – חסרנו כל אלה, נסתלקה רוח-הקודש ונסתם כל חוץ מישראל, נסתמאו העינים ונתחרשו האזנים, ואין לנו שיעור רק התורה הזאת עם כל הספרות ההלכות והאגדות, המוסרית והחסידית שמסביב לה; עכשו "כל מעשיך בספר נכתבים", וכששאלות וספקות באים לבלבל את המוח ולהרגיז את העצבים, אין דרך אחרת אלא – "גיתי ספר ונחזי!"...

ובתוך הספרים האלה הראויים לתת פתרון לכמה שאלות ופקפוקים המנקרים במוחותיהם של צעירינו, יתקבל בודאי, בברכה הספר "לנבוכי התקופה", שהוא יוצא עכשו לאור על-ידי "מוסד הרב קוק".

הספר הזה הוא – דבר בעתו, בתקופתנו האחרונה, תקופת הלאומיות הערטילאית מכל תורה ומסורה, התחילו לדאבוננו גם רבים מן הצעירים שלנו, להפסיק ממשנתם ולהזניח את תורתם.

של מיס" בלבד; היינו—שהדבר נוגע לסקוח נפש, שאין מן ההגיון והצדק, ואף לא מן היושר, להמית שתי נפשות במקום שמלאך המות אינו דורש אלא אחת; וגם זה, כאמור, רק באופן שלילי ולא באופן חיובי. כי באופן חיובי—על הכלל כולו למסור את עצמו למיתה, וגם לטומאה, בשביל הצלת נפש אחת מישראל, ולא רק הצלה ממש, אך גם להמציא לה חצי נחמה, ולא נדחה את ההצלה פורתא של הפרט, מפני ההצלה הגמורה של הכלל כולו.

כי כאמור, כל פרט הוא כלל שלם לעצמו, וכל עולם קסך הוא עולם גדול לעצמו, ואינו נדחה מפני הרבה עולמות אחרים.

כד. השפעת השקפתנו המוסרית על חיינו ההיסטוריים

השקפתנו על המוסר — הפרט לא נדחה מפני הכלל וכל הכלל כולו לא בא אלא בשביל הפרט—נעשתה אצלנו לא רק למדה, אך גם לרגש חי, שלא יכולנו להשתחרר ממנו, אף במקום שהדבר הביאנו לתוצאות רעות וקשות. די להראות על מעשה פלגש בגבעה. המעשה כשהוא לעצמו מראה עד כמה היה חזק רגש המוסר שלנו בכלל, עד שעוול שנעשה לפלגש אחת, סחוחה שבפחותות, נגע בלב כל ישראל מן ועד באר שבע. "והיה כל הרואה ואמר, לא נהיתח ולא נראתה כזאת למיום עלות בני ישראל מארץ מצרים עד היום הזה, שימו לכם עליה עוצו ודברו— — ויקם כל העם כאיש אחד לאמר, לא נלך איש לאהלו ולא נסור איש לביתו". ואמנם, התוצאות היו רעות מאד. התלקחה מלחמת אחים אשר לא היתה כמוה: "ואיש ישראל שבו אל בני בנימין ויכום לפי חרב מעיר מתם עד בהמה, עד כל הנמצא, גם כל הערים הנמצאות שלחו באש". עד שראו אחר כך בעצמם כי הפריזו על המדה בזה, "וישאו קולם ויבכו בכי גדול, ויאמרו: למה ד' אלקי ישראל, היתה זאת בישראל להפקד היום מישראל שבט אחר". "וינחמו בני ישראל אל בנימין אחיו ויאמרו נגדע היום שבט אחד מישראל".

אך עכ"פ המעשה הזה לא ללמד על עצמו יצא, אלא ללמד על השקפתנו על הפרט והכלל כולו יצא: כי ברור, שהדבר נעשה אצלנו לאט-לאט לרגש חי, שלא יכולנו להשתחרר ממנו, אף במקום שתוצאותיו היו בניגוד להשקפה המוסרית שממנה התהווה.

ומכאן אפשר לבאר מקורם של כמה תכונות מיוחדות